

Обосновка към методология и критерии за подбор на операция „Модернизиране на професионалното образование и обучение“

Операцията предвижда провеждането на последователна реформа в системата на професионалното образование и обучение (ПОО), като подкрепи стартирането на промени, които ще окажат влияние върху сближаването на търсенето и предлагането на умения и професии на пазара на труда, и да предостави основа за адаптиране и реакция на ПОО спрямо тези промени. Модернизирането на професионалното образование цели да осигури подготовка на квалифицирана и устойчива работна сила, подготвена за предизвикателствата, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика, обучение за повишаване на уменията и изграждане на достатъчно подготвени педагогически специалисти, които да предоставят съвременно образование за бъдеща заетост, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика, синия растеж, индустрия 5.0, ИСИС.

Настоящата операция е **„операция от стратегическо значение“** по смисъла на чл. 2, т. 5 от Регламент (ЕС) 2021/1060¹, **има значим ефект върху системата на ПОО за засилване на връзката с пазара на труда и ще се реализира като дългосрочна операция със системен ефект на територията на цялата страна.**

С оглед необходимостта от прилагането на системен подход в ПОО операцията ще се реализира чрез процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по реда на чл. 25, ал. 1, т. 2 от ЗУСЕСИФ и чл. 2, т.2 от ПМС № 162/05.07.2016 г.,² която се е доказала като ефективен механизъм за постигане на значими резултати в подобряване на качеството на професионалното образование. Конкретен бенефициент е Министерство на образованието и науката, в съответствие с §6 от Допълнителните разпоредби на ЗУСЕСИФ и изхождайки от обхвата на целевата група по операцията, регионалните управления на образованието и училища с паралелки за професионална подготовка (за съответните паралелки) участват в техническото и/или финансовото изпълнение, включително извършват разходи по операцията. В разработен към проектното предложение Механизъм, Конкретният бенефициент се предвижда да заложи изисквания за определяне на училищата за изпълнение на дейности по операцията. Изискванията следва да гарантират прозрачност при разпределянето на средствата за участващите училища. Минималните изисквания при разработване на посочения Механизъм са посочени в предложените критерии за подбор на операцията.

Определянето на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО), като допустим партньор по операцията е във връзка с постигане на системен ефект по отношение на адаптиране на ПОО с изискванията на пазара на труда. В това отношение обменът на информация, сътрудничеството и диалогът със Секторните съвети за уменията (ССУ) могат да послужат като основа за един полезен координиран подход. В Закона за професионално образование и обучение, НАПОО е посочен като държавен орган за

¹ Съгласно чл. 2, т.5 от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1060 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика, **„операция от стратегическо значение“** означава операция, която има значителен принос за постигането на целите на дадена програма и за която се прилагат специални мерки за мониторинг и комуникация.

² Навсякъде в текста позоваването на ЗУСЕСИФ и ПМС № 162 от 05.07.2016 г. ще бъде актуализирано след приемане на съответната нормативната уредба за програмен период 2021 – 2027 г.

лицензиране на дейности в системата на професионалното образование и обучение, за осъществяване на контрол и оценка на качеството на дейността на лицензираните институции, както и за координация на институциите, имащи отношение към професионалното ориентиране, обучение и образование и ще спомогне за постигането на целенасочени и координирани действия при реализиране на поставените цели на операцията.

По отношение на допълнителните практики в реална работна среда в операцията като задължителни асоциирани партньори в етапа на изпълнение са определени работодатели, участващи в партньорство с училищата, осъществяващи професионална подготовка, включени в операцията.

Целта на настоящата процедура е да подпомогне адаптирането на професионалното образование и обучение спрямо динамиката на пазара на труда и да подкрепи развитието на уменията за професиите на настоящето и бъдещето.

Специфичните цели са:

1. Модернизиране на ПОО спрямо динамиката на пазара на труда чрез съвместна работа между училища и други доставчици на ПОО, бизнеса и други институции;
2. Повишаване на уменията и компетентностите на педагогическите специалисти по професионална подготовка и на учениците в системата на професионалното образование и обучение в партньорство с бизнеса;
3. Повишаване привлекателността на професионалното образование и обучение.

Във връзка с модернизиране на системата на ПОО, в рамките на Дейност 1. *„Разработване и прилагане на нов Списък на професиите за професионално образование и обучение (СППОО), Държавни образователни стандарти (ДОС), учебни планове и програми, национални изпитни програми вкл. междусекторни, по определени сектори и др., чрез използване на Секторни съвети на уменията за съвместна работа между училища и други доставчици на ПОО, бизнеса и др.“* се предвижда с участието на ССУ да се актуализира Списъкът от професии за професионално образование и обучение (СППОО), както и държавните образователни стандарти за професионална квалификация, респективно ще се модернизират учебните планове и програми по определени сектори, които ще включват гъвкави и модулни програми и ще се подготвят учителите в партньорство с бизнеса да преподават в тези програми, за определяне на постигнатите резултати от ученето, ще се разработят и изпитни програми по определени сектори и съответстващите им професионални направления. За реализиране на дейността се предлага изцяло нов инструмент в българския контекст - секторни съвети за умения (ССУ), който се ръководи от принципа на инициативата от заинтересованите страни. ССУ ще формират партньорства, които ще осигуряват непрекъснат диалог и по-активно ангажиране на всички заинтересовани страни от социалните партньори, (работодателски организации, организации на работниците и служителите от даден сектор), бизнеса и неправителствения сектор в ПОО за съвместно развиване на квалификациите и разработване на програми и модели за учене и преподаване, които отговарят на потребностите от умения в съответния сектор. На първо място ще бъдат идентифицирани и избрани потенциалните сектори за пилотните ССУ в диалог със заинтересованите страни. ССУ ще проследяват развитието в съответния сектор, за да оценяват по-добре неговите потребности и представяне в настоящия момент и в бъдеще. Отделните ССУ нито „се припокриват“, нито „изземат“ функциите на някои от съществуващите органи в системата на ПОО – като напълно нов инструмент, те надграждат съществуващата система.

За повишаване на уменията и компетентностите на педагогическите специалисти по професионална подготовка в Дейност 2. *„Въвеждане на компетентностни профили на учители и преподаватели по професионална подготовка и обучението им по специфични за професията умения“* по определените сектори и професионални направления от СПОО, с подкрепата на ССУ се предвижда разработване и прилагане на компетентностни профили при прилагане на секторния подход в сътрудничество с бизнеса и други институции. Предвижда се учителите и преподавателите по професионална подготовка в училищното ПОО да бъдат обучени да преподават по новите учебни програми и да придобият определените компетентности за преподаване в компетентностния профил за определените сектори.

Дейност 3. *„Въвеждане на гъвкави пътеки, микро-квалификации и кредити в ПОО с цел мобилност и проходимост между професии, сектори и образователни нива“* предвижда разработване и въвеждане на микро-квалификации и кредити в ПОО с цел мобилност и проходимост между професии и сектори и между образователни нива, е насочена към учениците. С въвеждането на микро-квалификации, отчитащи реалните нужди на пазара на труда и социално-икономическите проблеми, се предвижда да подпомагат въвеждане на кредитна система в ПОО и отчитането на единици резултати от ученето, в контекста на европейската система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение (ECVET). Предвид това, че ДОС са структурирани въз основа на резултатите от ученето, ще се определи тежест в точки, които да се присъждат като кредити, след полагане на изпит или валидиране на степен на постигане на съответните резултати от ученето. С въвеждане на кредити в ПОО, се цели улесняването на признаването и валидирането на придобитите знания и умения и предоставяне на възможност за хоризонтална и вертикална проходимост в системата на квалификациите, като част от модернизирани професионалното образование.

В рамките на дейността се предвижда и разработване и въвеждане на гъвкави пътеки във връзка с високия дял на преждевременно напусналите училище в системата на ПОО, като ще се реализират действия за предотвратяване на отпадането от училище предимно чрез задържане на интереса на учениците в учебния процес и преодоляването на пропуските в обучението. За преодоляване на риска от отпадане от училище на учениците, включително и от маргинализираните групи, като ромите, ще се прилагат гъвкави пътеки за повторно включване в ПОО. В тясно сътрудничество със семействата, включително и на ромските ученици, ще се насърчава продължаване на образованието до успешното завършване на средно образование и придобиване на професионална квалификация. Успешното завършване на средно образование и/или придобиването на професионални умения и квалификация на тези ученици в системата на ПОО зависи от осигуряване на допълнителна подкрепа за насърчаване участието на непосещаващите училище деца, но връщането им в образователната система зависи до голяма степен от личната им мотивация и ангажираност за придобиване на професия и увереност в успешната им реализация на пазара на труда. С цел хоризонтална и вертикална проходимост на учениците за добавяне на нови умения в допълнение към професионалната им подготовка и за умения водещи към следващата степен от образователния процес, гъвкавите пътеки могат да осигурят кратки, модулни, междусекторни, интегрирани и други допълващи стандартизираното многогодишно натрупване на знания и умения, които се оказват търсени на пазара на труда.

За формиране на грамотност и култура за работа с цифрови учебни ресурси Дейност 4. *„Съвместно разработване и въвеждане на образователни материали по професионална подготовка за важни за икономиката на региона и пазара на труда сектори с иновативно цифрово учебно съдържание, използване на изкуствен интелект, виртуална реалност и смесено обучение (blended learning)“* предвижда да се разработят дигитални образователни материали по професионална подготовка, които да се използват и при предвиденото

въвеждане на смесено обучение (blended learning), като се използват и споделят дигитални образователни материали по професионална подготовка с цифрово и интерактивно учебно съдържание, отворени образователни ресурси, изкуствен интелект и виртуална реалност.

Преходът към дигитална и зелена икономика изисква придобиване на умения, свързани с професиите на бъдещето, обучение за повишаване на уменията и изграждане на достатъчно подготвени педагогически специалисти, които да предоставят съвременно образование за бъдеща заетост в един все по-дигитализиращ се и високотехнологичен пазар на труда. Подкрепата в рамките на дейности 1-4 за модернизирание на системата на професионалното образование се състои в прилагането на пилотен модел на реализиране на операцията, който се ръководи от принципа на инициативата на заинтересованите страни, чрез Секторните съвети за уменията, като резултатите от него ще се приложат в рамките на следващите дейности 5-9, които поставят фокус върху подходяща професионална подготовка на училищно ниво, чрез която завършилите ПОО да са подготвени за предизвикателствата, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика. Освен при дейностите за учащите в ПОО за насърчаване на тяхната осведоменост и участие в създаването на зелено бъдеще, към тази тема ще бъде поставен фокус и при дейностите за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в системата на професионалното образование. Получените успешни резултати, вследствие прилагане на посочения пилотен модел, ще бъдат интегрирани в системата на ПОО в България и продължени с национално финансиране.

В рамките на Дейност 5. *„Участие на преподаватели по професионална подготовка от бизнеса, науката, публичния и неправителствения сектор в менторски и модулни обучения за включването им в ПОО“* ще бъдат организирани менторски и модулни обучения за привличане на преподаватели по професионална подготовка от бизнеса, науката, публичния и неправителствения сектор, както и на млади педагогически специалисти. Специализирани обучения за повишаване на дигиталните умения за обучения за създаване и използване на съвременни цифрови технологии, вкл. умения за интерактивни техники за преподаване, ще се провеждат за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти по професионална подготовка. С предвидените специализирани обучения в Дейност 6. *„Квалификация на учители по професионална подготовка чрез специализирани обучения, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика, синия растеж, индустрия 5.0, ИСИС“* педагогическите специалисти ще придобият необходимата квалификация, която да им позволи да преподават новостите в професиите, в които преподават, с оглед постигане на посочените резултати от ученето в държавните образователни стандарти за съответната професия и специалност/и, модернизирани в рамките Дейност 1.

За подобряване на трансверсалните³ и ключовите компетентности по професионална подготовка на учениците, Дейност 7. *Подобряване на трансверсалните и ключовите компетентности по професионална подготовка на учениците, предприемачески умения и др. с участие на работодатели*“ предвижда прилагане на иновативни образователни програми за развитието на практически умения, съобразени с нуждите на пазара на труда по професии, свързани с развиването на умения за работа и включване в пазара на труда, като работата в екип, откриване и създаване на практически решения на проблеми от реалния живот, включване в образователни програми по финансова грамотност, проактивна и предприемаческа нагласа и поведение, управление на личните финанси и др.

³ Терминът „трансверсални компетентности“ означава придобиване на ключови знания, умения и компетенции от различни сфери и практическото им приложение. Обучението е насочено към формиране на умения и компетенции чрез междупредметни връзки, а трансверсалните учебни часове са учебни часове, базирани на междупредметни връзки и насочени към формиране на ключови компетентности (напр. от информационен, социален, комуникативен и т. н характер)

В продължение на реализирани добри практики в рамките на Дейност 8. *Допълнителна професионална подготовка чрез подкрепа за учебни предприятия и допълнителни практики в реална работна среда*“ ще продължи практическото обучение на учениците, включително от маргинализирани общности като ромите, чрез допълнителна професионална подготовка в образователните институции, подкрепа за учебни предприятия и допълнителни практики в реална работна среда. Дейността надгражда изпълняваните по ОПНОИР процедури „Ученически практики – Фаза 1“ и „Ученически практики – 2“, които осигуряват подкрепа за допълнително практическото обучение на учениците от училищата, предоставящи професионална подготовка.

По операцията се определя стипендия за участие в допълнителна практика в реална работна среда по Дейност 8. Размерът на стипендията, осигурена със средства по операцията, съфинансирана от ЕСФ+ и условията за предоставянето им се утвърждават от Комитета за наблюдение на ПО, съгласно чл. 14, ал. 1 и 2 от ПМС № 328/2017 г., (изм. и доп. ДВ. бр.12 от 8 февруари 2019 г.). За определяне размера на стипендията на час за 240 астрономически часа за провеждане на допълнителни практики в реална работна среда на ученици, навършили 16-годишна възраст в системата на ПОО се приема, че **сумата на стипендията е равна на 62% от нормативно определената стипендия в чл. 10в, ал. 3 от ПМС № 90 от 26 май 2000 г.** за условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите, докторантите и специализантите от държавните висши училища и научни организации, посл. изм. ДВ. бр.19 от 5 март 2021г. (ПМС90/2000). Това процентно съотношение е съотносимо с предишните проекти BG05M2OP001-2.006 „Ученически практики - Фаза 1“ и BG05M2OP001-2.002 „Студентски практики – фаза 1“ ($1,25/2 \cdot 100 = 62\%$ със закръгляване) и се прилага в процедура „Ученически практики – 2“ по ОПНОИР.

В чл. 10в, ал. 3 от ПМС90/2000 (посл. изм. ДВ. бр.19 от 5 март 2021г.) е определен размер на стипендията за студентска практика в размер на 2,50 лв. на час. В тази връзка се предлага размер на стипендията за допълнителна ученическа практика в реална работна среда в размер на ($2,5 \cdot 62\% = 1,55$ със закръгляване). При изчисленията на единичния разход за 1 допълнителна ученическа практика в реална работна среда ще бъде използвана стойността от 372 лв. за стипендия на практикуващия ученик, което се равнява на стипендия в размер на **1,55 лв. на час**. Стипендията се изплаща след удостоверяване участието в предвидените часове на ученика от съответното училище. Размерът на стипендията на час може да се актуализира при промяна на размера на стипендията за студентска практика, съответно при промяна на чл. 10в, ал. 3 от ПМС90/2000.

Повишаване привлекателността на ПОО се предвижда да се постигне чрез организиране на информационни кампании сред родителите, работодателите и училищата в системата на ПОО, които да ги запознаят с възможностите за професионалната реализация в ключови за икономиката сектори. В рамките Дейност 9. *„Информационни дейности и кампании за повишаване привлекателността на ПОО и засилване връзката ученици/родители-работодатели-училище-местна власт, вкл. с цел кариерно и професионално ориентиране на ученици“* се предвижда организиране и провеждане на информационно-комуникационна кампания с използване на подходящи информационни канали за достигане до заинтересованите страни, която да ги запознае с възможностите за професионалната реализация по ключови за икономиката сектори. В допълнение ще се реализират дейности по кариерно и професионално ориентиране на ученици към приоритетни професии и специалности с прогнозиран бъдещ недостиг на пазара на труда. Тези дейности се очаква да допринесат за засилване на връзката ученици/родители-работодатели-училище-местна власт.

С изпълнението на операцията се предвижда постигането на посочените по-долу етапни цели и целеви стойности на индикатори за изпълнение и индикатори за резултат. В методологията и критериите за подбор на операцията за извършването на междинен преглед и оценка на резултатите по Програма „Образование“ 2021-2027, в съответствие с изискванията на чл. 18 от Регламент (ЕС) 2021/1060, по настоящата операция са определени етапни цели до 2024 г. на планираните индикатори за изпълнение. Съобразно максималния размер на финансовия ресурс за региона в „Преход“ (ЮЗР), за всички индикатори е направено разпределение на стойностите за съответните региони на планиране (региони в „Преход“ и „По-слабо развити региони“).

Посочените индикатори за изпълнение измерват изпълнението като следват логиката на интервенция на дейностите по операцията и са както следва:

Индикатори за изпълнение от Програма „Образование“ 2021-2027:

- SOI 3.1. Брой професионални училища, въвели модернизирани учебни планове и програми по професионална подготовка – **384**;

С предложения индикатор за изпълнение се измерва броят на училищата, предоставящи професионална подготовка, участвали в дейности по операцията, които са въвели за поне една паралелка в своето училище модернизирани учебни планове и програми, вкл. гъвкави модулни учебни планове и програми, обучение с кредити и/или в процеса на обучение се използват разработени дигитални образователни материали по професионална подготовка с цифрово и интерактивно учебно съдържание, с което да се повиши пригодността за заетост на завършилите професионално образование и обучение и увереността на работодателите, че всяка квалификация в рамките на ПОО предоставя необходимите специфични знания и умения. С определената целева стойност ще се гарантира значителен обхват на реализираните дейности за модернизирани на системата на ПОО, предвид, че общият брой професионални училища в България е 418 бр. за учебната 2020/2021 година по данни на НСИ.

- EECO09 Участници с прогимназиален етап на основното образование или по-ниска степен (ISCED 0-2) – **43 197**;

От тях:

- ✓ (микроиндикатор специфичен за операцията) ИП 3.2. Брой ученици в "риск от отпадане", включени в допълнително обучение и/или гъвкави пътеки за повторно включване – **7 243**;
- ✓ (микроиндикатор специфичен за операцията) ИП 3.4. Брой ученици преминали допълнителни занимания и ученически практики в реална работна среда – **35 954**;

С предложения индикатор за изпълнение от Програма „Образование“ 2021-2027 EECO09 се измерва броят на учениците, които участват в мерки по предотвратяване ранното напускане на училище, чрез прилагане в гъвкави пътеки за повторно включване, допълнителни занимания за подобряване на трансверсалните и ключовите компетентности по професионална подготовка на учениците и допълнителни ученически практики в реална работна среда. Целевата стойност обхваща целевите стойности на посочените микроиндикатори, определени при изготвянето на Програмата и използвани за целите на определяне на стойностите на индикаторите в ПО.

- EECO15 Малцинства (включително маргинализирани общности като ромите) – **3 879**;

КН.НОИР.3.16.6.230622 – за информация

С предложения индикатор за изпълнение се измерва броят на участниците от общия брой участници, посочени в индикатор ЕЕСО09, които са представители на малцинства, вкл. маргинализирани групи като ромите, и които участват в мерки по предотвратяване ранното напускане на училище, чрез прилагане в гъвкави пътеки за повторно включване, допълнителни занимания за подобряване на трансверсалните и ключовите компетентности по професионална подготовка на учениците и допълнителни ученически практики в реална работна среда. Определеният брой участници от малцинства (включително маргинализирани общности като ромите) е изчислен като дял от общия брой участници, определен на база съотношението на определения финансов ресурс за тези лица, отнесен към общия бюджет по съответната група/и дейности в Приоритет 3 на ПО.

- ЕЕС005 Заети, включително самостоятелно заети - **2 942**;

С предложения индикатор за изпълнение се измерва броя на педагогическите специалисти по професионална подготовка, обхванати в специализирани обучения с придобиване на професионално-квалификационна степен за повишаване на дигиталните им и други умения, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика синия растеж, индустрия 5.0 и ИСИС. Целевата стойност представлява 25% от всички педагогически специалисти в професионалните училища, които са 11 859 по данни на НСИ за учебната 2020/2021 г.

Допълнителен, специфичен за операцията индикатор за изпълнение:

- Актуализирани професии и специалности от СППОО и ДОС за най-малко 10 от професионалните направления съгласно Списъка на професиите на ПОО

С предложения специфичен индикатор за изпълнение се измерва броя на професионалните направления от СППОО, по които са актуализирани професиите и специалностите, вследствие реализиране на дейностите за модернизиране на системата на ПОО, като целевата стойност е определена, въз основа на доклад на Световна банка⁴, където е посочено, че „10 от професионалните области на ПОО обхващат около 64 процента от всички записани за професионално образование и обучение през 2019 г.“

Индикатори за резултат от Програма „Образование“ 2021-2027:

- ЕЕСR02 Участници, които при напускане на операцията са ангажирани с образование или обучение – **7 216**;

Индикаторът за резултат измерва броя на учениците, участвали в Дейност 3 по операцията, които са новозаписани и нововключени в образование и/или обучение, непосредствено след приключване на участието си в операцията. Това са ученици, които преди да получат подкрепа по операцията, не са записани, не са участвали или са отпаднали от образование, но след подкрепата по операцията са записани и са включени в образование или обучение, т.е. са нови за системата на образованието и обучението. С посочената целева стойност ще се повиши броят на учениците с обучение по професионална подготовка, като се

⁴ Доклад на Световна банка „Професионално образование и обучение и учене през целия живот в България: Ситуационен анализ и препоръки за основни насоки на бъдещи политики“, изготвен съгласно Споразумение за предоставяне на консултантски услуги за преглед на публичните разходи в областта на науката, технологиите и иновациите и подкрепа за изграждането на подход, основан на доказателства за Националната стратегическа рамка за развитие на образованието до 2030 г. (стр. 54)

очаква намаляване коефициента на отпадналите от системата на ПОО, който, съгласно доклад на Световната банка, е 20,6% (за 2017 г.).⁵

- EECR03 Участници, които при напускане на операцията получават квалификация – **2 942**;

Индикаторът за резултат измерва броя на преподавателите по професионална подготовка, участвали в дейности по операцията, които са получили квалификация (придобили професионална квалификационна степен). Целевата стойност на индикатора за резултат е равна на целевата стойност на индикатор за изпълнение EECO05 Заети, вкл. самостоятелно заети, тъй като разходите за обученията на педагогическите специалисти и се предоставят при постигнат от обучението резултат, удостоверяващ не само участие, но и успешно завършено обучение и придобита квалификация.

- EECR04 Участници, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица – **17 279**;

Индикаторът за резултат измерва броя на учениците, които след приключване на участието си по операцията са започнали работа, включително като самостоятелно заети лица. С индикатора за резултат ще се оцени ефекта от допълнителното обучение на учениците в професионалните гимназии и училищата предоставящи обучение по професионална подготовка, които са започнали работа веднага след завършване на дейностите по операцията или средно образование с професионална квалификация.

- SRI 3.1 Ученици и студенти, започнали да търсят работа - **23 758**;

Индикаторът за резултат обхваща всички ученици, участвали в дейности по операцията, които в рамките на операцията или 6 месеца след приключването ѝ са започнали да търсят работа. „Ученици и студенти, започнали да търсят работа“ трябва да се разбира като ученици и студенти, които обикновено са без работа, но са на разположение да започнат работа и активно търсят работа, дори и все още да не са напуснали образователната система. Лицата, които са се регистрирали в дирекции „Бюро по труда“ към Агенция по заетостта като търсещи работа лица, винаги трябва да се броят, дори ако не са готови веднага да започнат работа. Данните ще се събират, за да се оцени ефекта от допълнителните занимания по професионална подготовка и допълнителни ученически практики в реална работна среда, върху мотивацията на учениците за започване на работа веднага след участие в операцията и/или завършване на средно образование с професионална квалификация.

Допълнителни специфични за операцията индикатори за резултат:

- (микроиндикатор) ИР 3.1 Брой професионални училища, които обучават по модернизиран учебни планове и програми за професионално обучение 2 години след въвеждането им – **300**;

За да се въведат модернизираните учебни планове и програми, вследствие актуализирания Списък на професиите за професионално образование и обучение (СППОО) и модернизираните държавни образователни стандарти с подкрепата на Секторните съвети за

⁵ Доклад на Световна банка „Професионално образование и обучение и учене през целия живот в България: Ситуационен анализ и препоръки за основни насоки на бъдещи политики“, изготвен съгласно Споразумение за предоставяне на консултантски услуги за преглед на публичните разходи в областта на науката, технологиите и иновациите и подкрепа за изграждането на подход, основан на доказателства за Националната стратегическа рамка за развитие на образованието до 2030 г., фигура 11, стр. 45

уменията и за да се осигури устойчивост на резултатите от операцията, поне 300 професионални училища трябва да прилагат модернизиран учебен планове и програми на училищно ниво и да предоставят обучение с кредити за своите ученици 2 години, след въвеждането им.

- (микроиндикатор) ИР 3.2 Брой обучени педагогически специалисти и преподаватели по професионална подготовка, които прилагат съвременни цифрови технологии, интерактивни техники за преподаване и дигитално образователно съдържание 1 година след получаване на квалификация – **2 942**;

Микроиндикаторът отчита броя на педагогическите специалисти, които са завършили специализирано обучение за придобиване на умения, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика, включително умения за използване на съвременни цифрови технологии, умения за интерактивни техники за преподаване, новостите в професиите, които преподават и умения за създаване на дигитално образователно съдържание и използват придобитите умения, включително създават дигитално образователно образование 1 година след приключване на обучението и придобиване на квалификация.

- Степен на удовлетвореност на учениците, учителите, привлечените представители от бизнеса и науката, и работодателите от придобитите знания и уменията на учениците, включени в дейности по операцията

Посоченият специфичен за операцията индикатор за резултат ще бъде измерен чрез провеждане на проучване. Индикаторът предвижда да определи удовлетвореността на учениците преди включването им в допълнителни обучения и допълнителни ученически практики (вкл. учебни предприятия, учебно-тренировъчни фирми, учебни компании и др.) и след приключването ѝ, както и доколко дейностите са адекватни, релевантни в процеса на реформи на ПОО, приемат се, включително и от учителите, работодателите и други заинтересовани лица и са успешни. Предложеният индикатор се очаква да установи, че повече допълнителни обучения и допълнителни ученически практики се отразяват върху удовлетвореността на участниците в процеса и осигуряват мотивация за придобиване на професионална квалификация в ученическа възраст, а от там и успешна реализация на пазара на труда, докато за училищата, осъществяващи професионална подготовка, доколко дейностите са адекватни, релевантни в процеса на реформи на ПОО, както и да ги стимулира за преподаване на съвременни знания и умения за по-успешен преход на завършващите на пазара на труда.

Бюджетът на операцията се планира в размер на 70 000 000 лева и се формира на база определения в Приоритет 3 на Програма „Образование“ 2021-2027 г. общ финансов ресурс за група дейности 1. „Адаптиране на ПОО спрямо динамиката на пазара на труда“, предвид, че обхваща системните дейности по операцията, които следва да бъдат извършени своевременно за модернизиране на системата на ПОО и 75 % от група дейности 2. „Подкрепа за развитие на умения за професиите на настоящето и бъдещето“ предвид продължителността на настоящата операция до 2027 г. Бюджетът на операцията следва да се планира и отчита спрямо различните категории региони за планиране от ниво NUTS ⁶. Максимум 12 352 941 лв. от общия бюджет на операцията (преки и непреки разходи) могат да бъдат планирани и отчетени към категория Регион в преход (Югозападен район). Останалите средства следва да се планират и отчитат към категория По-слабо развити региони

⁶ Региони, съответстващи на ниво 2 на общата класификация на териториалните единици за статистически цели, създадена с Регламент (ЕО) № 1059/2003, изменен с Регламент (ЕС) 2016/2066.

(Северозападен район, Северен централен район, Североизточен район, Югоизточен район, Южен централен район).

Поради въвеждане на опростено отчитане на разходите и прилагане на единични разходи, се актуализират единичните разходи, прилагани по други операции по ОПНОИР, като се вземат предвид и нарастващите през последните години разходи за възнаграждения на учителите, включително и в професионалното образование и обучение. Въз основа на актуализираните стойности на единичните разходи и предвидените индикатори за изпълнение и резултат е определен бюджетът по операцията.

ПОДРОБНО ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ:

Дейност 1. Разработване и прилагане на нов Списък на професиите за професионално образование и обучение (СППОО), Държавни образователни стандарти (ДОС), учебни планове и програми, национални изпитни програми вкл. междусекторни, по определени сектори и др., чрез използване на Секторни съвети на уменията за съвместна работа между училища и други доставчици на ПОО, бизнеса и др.

Провеждане на последователна (по сектори) реформа в ПОО, чрез използване на Секторните съвети на уменията (ССУ) за съвместна работа между училища и други доставчици на ПОО, бизнеса и др., като се разработят и приложат нов СППОО и се актуализират държавни образователни стандарти (ДОС), учебни планове и програми, национални изпитни програми вкл. междусекторни, по определени сектори. На първо място КБ следва да идентифицира пилотните сектори, за които ССУ в диалог със заинтересованите страни ще проследяват развитието в съответния сектор, за да оценяват по-добре неговите потребности и представяне в настоящия момент и в бъдеще. Като ключов двигател при реформирането на ПОО, ССУ трябва да бъдат изградени на приобщаващ принцип (т.е. да представляват, доколкото е възможно, микро, малки, средни и големи предприятия на територията на цялата страна).

В рамките на дейността съвместно със ССУ е необходимо да бъде извършено следното:

По отношение на **СППОО**:

- Преглед и прецизиране на ясения обхват на класификацията, дефинициите на нейните термини, категории и под-категории и взаимовръзката между тях;
- Критична оценка на настоящите професии и връзката им с професиите в същите направления и в другите професионални направления;
- Разработването на СППОО като гъвкав, дигитализиран и интерактивен регистър на професиите, за които се разработват ДОС, като включването на нова професия трябва да се осъществява само с утвърдена количествена и качествена информация, която оправдава създаването на нова професия;
- Критична оценка на мястото на специалностите по отношение на СППОО;
- Осигуряване на възможности за гъвкаво и автоматично обвързване на структурата на СППОО с промените в национални и европейски класификации на длъжностите и

професиите като Националния класификатор на длъжностите и професиите (НКПД), ЕСКО, както и въвеждането на нови.

По отношение на **съответствието между ДОС и учебните програми:**

- Разработване/актуализиране на ДОС. Разработване на резултатите от ученето в ДОС въз основа на по-високо ниво на абстракция за по-широкоспектърно представяне на уменията;
- Изготвяне на указания и насоки и обвързване разработването на национални изпитни програми с процеса на разработване на ДОС;
- Разработване на учебни планове и програми в общ формат с конкретни методически указания за обвързване с информацията за резултатите от ученето в ДОС и тяхното внедряване в процеса на преподаването и ученето;
- Интегриране на информация на секторно ниво за нововъзникващи професии и необходимите професионални, дигитални и зелени умения в ДОС за ПОО съобразно спецификата на сектора в обхвата на проекта.

Дейност 2. Въвеждане на компетентностни профили на учители и преподаватели по професионална подготовка и обучението им по специфични за професията умения;

По сектори на икономиката с подкрепата на ССУ следва да се разработят компетентностни профили за учителите и преподавателите по професионална подготовка в училищното ПОО. Компетентностните профили ще бъдат разработени по подобие на професионалните профили на педагогическите специалисти, които определят необходимите компетентности като съвкупност от знания, умения и отношения, посочени в Наредба № 15 от 22 юли 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, издадена от министъра на образованието и науката (Обн., ДВ, бр. 61 от 2 август 2019 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 80 от 24 септември 2021 г.). Тези профили ще съдържат необходимите компетентности, които следва да бъдат усвоени от преподавателите, за да могат да преподават по актуализираните учебни програми. При установена необходимост от подобряване на уменията на преподавателите по професионална подготовка са предвидени провеждане на обучения за придобиване на необходимите компетентности за преподаване и придобиване на уменията заложи в компетентностния профил за определените сектори.

Дейност 3. Въвеждане на гъвкави пътеки, микро-квалификации и кредити в ПОО с цел мобилност и проходимост между професии, сектори и образователни нива.

Гъвкавите пътеки са предвидени за първи и втори гимназиален етап на образование. В системата на ПОО гъвкавите пътеки предвиждат прилагането на интервенции с гъвкави възможности във всички форми на обучение и учене, вкл. апробирани в рамките на национални програми и европейски и международни проекти.

3.1. Микро-квалификации и кредити в ПОО:

Подходи и инструменти за реализирането на гъвкавите пътеки могат да бъдат микро-квалификациите и кредитите в ПОО.

„Микро-квалификация“ означава установяване на учебните резултати, които даден учещ е придобил след краткотрайно по обем обучение. Тези учебни резултати са оценени въз основа на прозрачни и ясно определени стандарти. Курсовете, водещи до микро-квалификации, са предназначени да предоставят на учащия се специфични знания, умения и компетентности, които отговарят на обществените, личните, културните или нуждите на пазара на труда.⁷

По отношение на микро-квалификациите и прилагането им в системата на ПОО в България, ще се подкрепи приложимостта и качеството на микро-квалификациите, съобразно Предложение за препоръка на Съвета относно европейски подход към микро-квалификациите за учене през целия живот и пригодност за заетост.

Въвеждането на микро-квалификации, отчитащи реалните нужди на пазара на труда и социално-икономическите проблеми, се предвижда да подпомогне въвеждането на кредитна система в ПОО и отчитането на единици резултати от ученето, включително в контекста на европейската система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение (ECVET). В рамките на дейността следва да се извършат следните примерни стъпки за въвеждане на кредитна система в България:

- Да се определи тежест в точки на резултатите от ученето и тези точки да се присъждат като кредити, след полагане на изпит или валидиране на степен на постигане на съответните резултати от ученето, съответно да се предвидят в отворените формати на ДОС, които ще се актуализират по дейност 1.
- Да се направи инструментариум за прилагане на кредитната система, който да описва процесите на трансфер и натрупване на точки, документи, които ще се издават за присъждане на съответните точки, регистър, който да позволява извършването на справки за всички лица с придобита квалификация след участие в модулни учебни програми, микроквалификации и др.
- Да се обезпечи прилагането на кредитната система в училищата, осъществяващи професионална подготовка, и да се улесни признаването на придобити знания и умения и мобилността между различни образователни нива.

В процеса на въвеждане на микро-квалификации и кредити в ПОО, чрез ССУ ще се подкрепя ефективното сътрудничество, управление и партньорства на КБ с образователни институции/организации за професионално образование и обучение; социалните партньори; работодатели, неправителствени организации и др. Това сътрудничество, управление и партньорство следва да идентифицира нуждите, съвместното разработване и актуализирането на микро-квалификациите и кредитите в първи и втори гимназиален етап на ПОО. Въвеждането на микро-квалификации в системата на ПОО следва да осигури използването им на училищно ниво

⁷ В съответствие с т. 5, букв. „а“ от Предложение за препоръка на Съвета относно европейски подход към микро-квалификациите за учене през целия живот и пригодност за заетост {SWD(2021) 367 окончателен} <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021SC0367>

3.2. Гъвкави пътеки за ангажиране и повторно включване в обучение с акцент върху застрашените от отпадане и отпадналите ученици.

За преодоляване на риска от отпадане от училище на учениците, включително и от маргинализираните групи, като роми, ще се прилагат гъвкави пътеки за ангажиране или повторно включване в професионално образование или обучение, съвместно с работодателите. Успешният процес на ангажиране в образованието ще се съсредоточи върху (1) увеличаване на броя и интензивността на защита и подкрепа, които могат да смекчат неблагоприятния ефект от излагането на риск, чрез прилагането на интервенции, като наставничество (менторинг), психологическа подкрепа и развитие на културата на тюторинг (подкрепа от страна на ученици от по-горните класове, под наблюдението на педагогически специалисти) и (2) осигуряване на разнообразни и гъвкави образователни пътеки, за достъп до алтернативно и/или повторно включване в образованието. Съгласно доклад на Световната банка⁸ ранното напускане на училище включва множество причини и последици и е процес, при който младите хора могат да напуснат, поради причини породени от учебната среда и поради извънучилищни причини, които водят до неангажираност и в крайна сметка отпадане от училище. Превенцията към ранното напускане на училище включва удовлетворяване на специфични нужди на младежи, изложени на риск, така че те да продължат и да завършат образованието си. Микро-квалификациите също могат да се използват и като част от гъвкавите пътеки за уменията като целенасочени мерки за подпомагане на приобщаването и улесняване на достъпа до образование и обучение и възможности за професионално развитие за по-широк кръг учащи се.

3.3 Гъвкави и кратки пътеки за придобиване или повишаване на професионални умения и/или за проходимост между степени, професии и сектори

Бързото развитие на технологиите и дигитализацията на професиите поставя изисквания пред квалификационните и образователни системи за гъвкави и своевременни реакции на тези предизвикателства. Все по-често кратки, модулни, междусекторни, интегрирани и други допълващи стандартизираното многогодишно натрупване на знания и умения в рамките на една квалификация се оказват търсени на пазара на труда. Последните разширяват възможността за заетост на учащите и спомагат за по-доброто съответствие на потребностите на пазара на труда с уменията, натрупани в образователната система.

Дейности по операцията могат да бъдат създаване и въвеждане на кратки програми, модули, курсове, микро-квалификации с цел:

- хоризонтална проходимост: разширяване/добавяне на набор от умения в допълнения към обучения за придобиване на квалификация;
- вертикална проходимост: надграждане на професионални умения или квалификация с умения, водещи към следваща степен/ниво;

⁸ Back to School, Pathways for Reengagement of Out-of-School Youth in Education

<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/31593/9781464814044.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Дейност 4. Съвместно разработване и въвеждане на образователни материали по професионална подготовка за важни за икономиката на региона и пазара на труда сектори с иновативно цифрово учебно съдържание, използване на изкуствен интелект, виртуална реалност и смесено обучение (blended learning).

В рамките на дейността се предвижда съвместно със ССУ разработване, използване и споделяне на дигитални образователни материали по професионална подготовка с цифрово и интерактивно учебно съдържание, отворени образователни ресурси; виртуална реалност, електронно обучение, смесено обучение (blended learning) за формиране на грамотност и култура за работа с цифрови учебни ресурси.

По този начин ще се предложи, съобразно спецификите на съответния сектор на икономиката, провеждането на иновативен процес на обучение, базирано на цифрово учебно съдържание, използване на изкуствен интелект или виртуална реалност, при прилагане на смесено обучение. Смесеното обучение⁹ във формалното образование е обучение, при което училище (вкл. в системата на ПОО), учител/преподавател или учащ възприемат повече от един подход в учебния процес, чрез:

- съчетаване на ученето в училището и ученето в друга физическа среда¹⁰ извън училищната (или с присъствието на учител/обучител или, при дистанционното обучение, с разделение по отношение на мястото и/или времето).

- съчетаване на различни инструменти за обучение, които могат да бъдат цифрови (включително онлайн) и нецифрови.

КБ в рамките на дейността следва да въведе подходите за смесено обучение в училищата за професионална подготовка, да помогне учителите/преподавателите по професионална подготовка при адаптирането на учебния материал (модел), според професионалния контекст, с цел улесняване придобиването на квалификации и компетентности от ученето в различни среди на закрито и открито, както и при прилагането на други инструменти на смесеното обучение. Подходът за смесено обучение в професионалните училища трябва да бъде достатъчно гъвкав, за да позволява адаптиране спрямо нуждите на учениците и да осигури свобода за учителите/преподавателите да прилагат повече от един подход в учебния процес: съчетаване на училищна среда и други физически среди далеч от училищната сграда (дистанционно обучение); съчетаване на различни инструменти за обучение, които могат да бъдат цифрови (включително виртуална реалност, изкуствен интелект и др.) и нецифрови. Посредством професионалната си преценка учителите и училищата ще избират и ще улесняват използването им като част от ангажиращи и ефективни учебни задачи, които подкрепят развиването на необходимите за съответната професия и специалност умения и компетентности.

ВАЖНО: КБ следва да осигури въвеждане в системата на ПОО на посочените по-горе системни дейности (1-4), т.е. апробиране и прилагане на постигнатите резултати от

⁹ Съгласно Препоръка на Съвета от 29 ноември 2021 година относно подходите за смесено обучение с цел висококачествено и приобщаващо основно и средно образование (2021/С 504/03), с 4 и 5

¹⁰ Друга физическа среда може да включва например, от една страна: дома; болници (в случая на болни или ранени деца); и, от друга страна, културни институции и институции на паметта; стопанства, предприятия и други работни места; природни обекти и места на открито; спортни и младежки пространства

изпълнението им във всички училища, които предоставят професионална подготовка на учениците в гимназиален етап на образование.

Дейност 5. Участие в обучения на преподаватели по професионална подготовка, включително от бизнеса, науката, публичния и неправителствения сектор за включването им в ПОО.

С цел да се подобрят резултатите от обучението на учениците, ще се привличат като учители/преподаватели по професионална подготовка представители от бизнеса, науката, публичния и неправителствения сектор в занимания по професионална подготовка в рамките на проекта, с перспектива да се включат в редовния учебен процес впоследствие. С това ще се подобри капацитетът на училищата, осъществяващи професионална подготовка при предоставяне на практически знания и умения. Учениците ще получават знания от науката и практиката, така че да са максимално адаптивни при завършване на професионалното си образование и при прехода на пазара на труда.

В рамките на дейността ще се провеждат менторски и модулни обучения, които ще бъдат организирани за привличане на преподаватели по професионална подготовка от бизнеса, науката, публичния и неправителствения сектор.

Менторски обучения за придобиване на педагогически и методически умения за преподаване по професионална подготовка, за лица, външни за образователната система

Менторските обучения за придобиване на педагогически и методически умения се извършват по програма за обучение. Организациите от бизнеса, науката, публичния и неправителствения сектор предоставят списък на свои представители, определени да преминат менторски обучения, които се обучават по график, разработен от училището и съгласуван със съответната организация. През периода на изпълнение на проекта всички лица, привлечени от бизнеса, науката, публичния и неправителствения сектор, следва да участват най-малко в едно обучение на година. Един обучаем може да участва само в едно обучение по дадена тема през периода на изпълнение на проекта и за всяко преминато обучение получава удостоверение.

Модулни обучения за учители по професионална подготовка

Модулните обучения имат за цел да подготвят учители/преподаватели по професионална подготовка от училищата, вкл. новопостъпили, да придобият професионални, секторни умения и успешно да се справят с преподаването и усвояването от учениците на специфични знания и умения за реализирането им на пазара на труда. Модулните обучения за преподаватели по професионална подготовка са краткосрочни обучения, които не завършват с присъждане на квалификационни кредити и могат да покриват знания от няколко сектора, професии или специалности, съобразно нуждите на всички участващи страни партньори. Конкретното съдържание на модулните обучения, се базира на компетенциите, посочени в компетентностните профили, разработени по съответната професия или специалност в рамките на дейност 2 за съответната професия или специалност, като конкретните компетентности трябва да бъдат определени и постигнати след

завършване на обучението. Модулните обучения ще подкрепят учителите/преподавателите по професионална подготовка да придобият необходимите знания и умения в производствена среда, при работодател.

Дейност 6. Квалификация на учители по професионална подготовка чрез специализирани обучения, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика, синия растеж, индустрия 5.0, ИСИС

Дейността подкрепя квалификацията на учителите и преподавателите по професионалната подготовка на учениците в професионалните училища и ще се изпълнява при спазване на нормативната уредба, уреждаща професионалното израстване и развитие на професионалните умения на педагогически специалисти (ПС). Специализираните обучения са в подкрепа за професионално израстване и развитие на професионалните умения на преподавателите/учителите по професионална подготовка, в тази връзка в рамките на дейността са допустими обучения за повишаване на квалификацията, за които се присъждат квалификационни кредити, съгласно чл. 49 от Наредба № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти. Всеки учител по професионална подготовка, който успешно е завършил обучение за повишаване на квалификацията получава удостоверение.

Ще се провеждат специализирани обучения за повишаване на дигиталните умения за създаване и използване на съвременни цифрови технологии, вкл. умения за интерактивни техники за преподаване и други умения, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика, синия растеж, индустрия 5.0, ИСИС. С предвидените специализирани обучения, които завършват с присъждане на квалификационни кредити педагогическите специалисти по професионална подготовка ще придобият необходимата квалификация, която да им позволи да преподават новостите в професиите, в които преподават, с оглед постигане на посочените резултати от ученето в държавните образователни стандарти за съответната професия и специалност/и, модернизирани в рамките на дейност 1, както и за прилагане на смесено обучение по дейност 4, включително използване на виртуална реалности и изкуствен интелект при провеждане на практическите занятия, свързани с професионалната подготовка на учениците.

Подборът на преподавателите/учителите по професионална подготовка за участие в процедури за придобиване на професионално-квалификационни степени, включително провеждане на подготвителни курсове за придобиване на пета и четвърта професионално-квалификационна степен и включването им в обучения следва да се извършва по прозрачен, публичен и недискриминационен начин измежду всички училища, включени в дейностите по операцията. Допълнително изискване е ПС от професионалните училища да преподават по предмети, свързани с професионалната подготовка на учениците.

В рамките на дейност 5 и дейност 6 учителите/преподавателите по професионална подготовка могат да участват в повече от едно обучение, но на различни теми.

Дейност 7. Подобряване на трансверсалните и ключовите компетентности по професионална подготовка на учениците, предприемачески умения и др. с участие на работодатели.

В рамките на дейността се предвижда провеждане на допълнителни занимания, за подобряване на трансверсалните¹¹ и ключовите компетентности по професионална подготовка на учениците. Във връзка с краткосрочните обучения ще се разработят и приложат иновативни образователни програми за развитието на практически умения, съобразени с нуждите на пазара на труда по професии, свързани с развиването на умения за работа и включване в пазара на труда, като работата в екип, откриване и създаване на практически решения на проблеми от реалния живот, включване в образователни програми по финансова грамотност, проактивна и предприемаческа нагласа и поведение, управление на личните финанси и др.

Дейност 8. Допълнителна професионална подготовка чрез подкрепа за учебни предприятия и допълнителни практики в реална работна среда.

Дейността включва предоставяне на подкрепа за **практическото обучение на учениците, навършили 16 години от училищата, осъществяващи професионална подготовка** чрез организиране и провеждане на **допълнителни практики в реална работна среда**. За провеждане на ученическите практики се разработва програма за конкретно работно място съвместно с работодателя за 240 (астрономически) часа, която се утвърждава от директора на училището. Практиката се провежда при обучаващия работодател и надгражда знанията, практическите умения и компетентности по изучаваната специалност от професия, като осигурява условия за провеждане на практическо обучение на ученици в реална работна среда и определяне на техни служители за наставници. Практиката трябва да е свързана с обучението на ученика по съответната професия и да не дублира, и не замества задължителното по училищен учебен план практическо обучение. В дейностите, свързани с провеждане на практиката в реална работна среда, се включват ученици, навършили 16 г. към момента на действителното им включване в практиката в реална работна среда.

Допълнителната практика в реална работна среда е допустима еднократно за един ученик в рамките на операцията и завършва с издаване на удостоверение от съответното професионално училище.

В рамките на допълнителна подготовка извън предвидената по учебен план в професионалните гимназии и в паралелките за професионална подготовка, на учениците от първи и втори гимназиален етап се предвижда по операцията да се подпомага **създаването и функционирането на учебни предприятия, като учебно-тренировъчни, учебни компании и други съществуващи в професионалното образование форми на учебни предприятия в първи и/или втори гимназиален етап** – напр. осигуряване на условия за създаване и функциониране на учебни предприятия и привличане на представители на

¹¹ Терминът „трансверсални компетентности“ означава придобиване на ключови знания, умения и компетенции от различни сфери и практическото им приложение. Обучението е насочено към формиране на умения и компетенции чрез междупредметни връзки, а трансверсалните учебни часове са учебни часове, базирани на междупредметни връзки и насочени към формиране на ключови компетентности (напр. от информационен, социален, комуникативен и т. н характер)

бизнеса и науката за практическото обучение при създаване и функциониране на учебни предприятия ; формиране на начални професионални и предприемачески умения и компетентности (за работа в екип и ефективна комуникация, организация на времето, критическо мислене и др.), близки до реалната работна среда за подпомагане на прехода към заетост.

Учебните предприятия разполагат с потенциал за съществено модернизиране и за въвеждане на нови подходи в предоставянето на ПОО, за придобиването на специфични ключови умения сред учениците, както и за повишаване на неговата ефикасност и достъпност в сравнение със скъпото материално оборудване. Това са предприятия, които функционират като фиктивни копия на реални фирми, работещи като истинско предприятие в учебна среда, с цел придобиване на практически опит сред учениците.

Дейност 9. Информационни дейности и кампании за повишаване привлекателността на ПОО и засилване връзката ученици/родители-работодатели-училище-местна власт, вкл. с цел кариерно и професионално ориентиране на ученици

Повишаване привлекателността на ПОО се предвижда да се постигне чрез реализиране на информационна и комуникационна кампания на национално, регионално и училищно ниво, насочена към ученици, родители, работодатели и училища, които да ги запознаят с възможностите за професионалната реализация по ключови за икономиката сектори. В допълнение ще се реализират информационно-комуникационни дейности по кариерно и професионално ориентиране на ученици към приоритетни професии и специалности с прогнозиран бъдещ недостиг на пазара на труда. Тези дейности се очаква да допринесат за засилване на връзката ученици/родители-работодатели-училище-местна власт. Информационните кампании за повишаване на привлекателността на ПОО ще се реализират, чрез организиране на дейности и използване на подходящи информационни канали за достигане до заинтересованите страни.

Информационните дейности за кариерно и професионално ориентиране на ученици следва да се организира на национално/регионално/училищно ниво с участието на представители от бизнеса, социалните партньори, работодатели, висши училища, научни и изследователски организации и други. Предвиждат се посещения на представители на посочените организации, след покана от съответното училище, осъществяващо професионална подготовка и провеждане на допълнителни часове, семинари, срещи и др., на които да запознаят учениците с дейността на съответната организация, професиите, към които учениците може да развият своята кариера, както и да ги мотивират за избор на първо работно място. Продължителността и броят на дейностите следва да бъдат определени от КБ.

Дейността предвижда организиране и провеждане на ученически борси за кариерно ориентиране изложения, състезания, хакатони, форуми, дни на отворените врати, дни на професиите и др., на които родителите, учениците и други да се запознаят с възможностите за професионалната реализация по ключови за икономиката сектори.